

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-120 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 11-31/613-189
Karar Tarihi : 17.05.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ
Üyeler : İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Serpil YANIK, Sinan BOZKUŞ, Selvi KOCABAY

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

: Türkiye Bankalar Birliği
Nispetiye Cad. Akmerkez B3 Blok K:13 Etiler/İstanbul

D. TARAFLAR

- : - Akbank T.A.Ş.
Sabancı Center 4. Levent/İstanbul
- Anadolubank A.Ş.
Cumhuriyet Mah. Silahşör Cad. No:69 Bomonti Şişli/İstanbul
- Denizbank A.Ş.
Büyükdere Cad. No 106:Esentepe Şişli/İstanbul
- Eurobank Tekfen A.Ş.
Esentepe Mah. Büyükdere Cad. No:209, Tekfen Tower, Şişli/
İstanbul
- Finansbank A.Ş.
Büyükdere Cad. No:129 Mecidiyeköy/İstanbul
- HSBC Bank A.Ş.
Esentepe Mah. Büyükdere Cad. No:128 Şişli/İstanbul
- Şekerbank T.A.Ş.
Büyükdere Cad. No:171 Metrocity A- Blok Esentepe
Mecidiyeköy/ İstanbul
- Tekstil Bankası A.Ş.
Büyükdere Cad. No:63 Maslak Şişli/İstanbul
- Alternatif Bank A.Ş.
Cumhuriyet Cad. No:46 Elmadağ Şişli/İstanbul
- T. Garanti Bankası A.Ş.
Nispetiye Mah. Aytar Cad. No:2 Levent Beşiktaş/İstanbul
- T. Halk Bankası A.Ş.
Söğütözü Mah. 2. Cad. No:63 Söğütözü/Ankara
- T. İş Bankası A.Ş.
Meltem Sok. İş Kuleleri Kule 1 Levent Beşiktaş/İstanbul

11-31/613-189

- T. Vakıflar Bankası T.A.O.
Levent Mah. Hacı Adil Yolu Çayır Çimen Sok. No 2 1. Levent
Beşiktaş/İstanbul
- T.C. Ziraat Bankası A.Ş.
Doğanbey Mah. Atatürk Blv. No:8 Ulus/Ankara
- Türk Ekonomi Bankası A.Ş.
Meclis-i Mebusan Cad. No:57 Fındıklı/İstanbul
- Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.
Yapı Kredi Plaza D Blok Levent/İstanbul

50

E. DOSYA KONUSU: Esnaf ve sanatkârların ticari kredilerinin yeniden yapılandırılmasına yönelik olarak hazırlanan "Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonuna Bağlı Esnaf ve Sanatkârlar Odalarının Üyelerinin İsteğe Bağlı Olarak Finansal Yeniden Yapılandırılmalarına İlişkin Protokol"e menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 18.04.2011 ve 28.04.2011 tarihlerinde, 2924 ve 3226 sayılar ile giren başvuru üzerine düzenlenen 13.05.2011 tarih ve 2011-4-120/MM-11-187.SY sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu 16.05.2011 tarih ve REK.0.08.00.00-130.01.03/212 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-31 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

60

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da, başvuru konusu protokole, 4054 sayılı Kanun'un 4., 6. ve 7. maddesini ihlal edebilecek bir etkisinin bulunmaması sebebiyle, aynı Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilmesinin uygun olacağı, görüşüne yer verilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. Ürün Pazarı

Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, ilgili ürün/hizmet pazarı "KOBİ'lere verilen kredi hizmetleri" olarak tespit edilmiştir.

70

H.1.2. Coğrafi Pazar

Bildirime konu Protokol ülke çapındaki esnaf ve sanatkârları içermektedir. Ayrıca Protokol'e taraf bankalardan tüm esnaf ve sanatkârların kredi hizmeti alabilmesi mümkün olup, verilen kredilerin niteliği ülke genelinde benzerlik göstermektedir. Bu çerçevede, ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

H.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.2.1. Bildirime Konu Protokol

Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu (TESK)'na Bağlı Esnaf ve Sanatkâr Odalarının Üyelerinin İsteğe Bağlı Olarak Finansal Yeniden Yapılandırılmalarına İlişkin Protokol'ün tarafları yukarıda unvanlarına yer verilen 16 bankadır.

80

1. maddesine göre Protokol'ün amacı, Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar ve diğer finansal kuruluşlar ile kredi ilişkisi içinde olup, 31.10.2010 tarihi itibarıyla bu kuruluşlar nezdinde donuk alacaklar hesabına intikal etmiş kredi borçları bulunan TESK'e bağlı esnaf ve sanatkârlar odalarının üyelerinin, Protokol kapsamında belirlenecek süre ve

11-31/613-189

koşullarla, kredi vadelerini uzatmak ve kredilerini yenilemek, asli faiz, temerrüt faizi veya kâr paylarını indirmek şeklinde alınacak tedbirlerle, mali kesime olan geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerini ve faaliyetlerine devam edebilmelerini sağlamaktır. Protokol'e taraf olan bankalar ve diğer finansal kuruluşlar, Protokol şartlarında yeniden yapılandırma talep eden ve TESK'e bağlı esnaf ve sanatkârlar odalarına üye olan esnaf veya sanatkârların kredilerini yapılandırmak zorundadır.

90 Bildirimde belirtildiği üzere, iyi niyetli ve borçlarını ödemek isteyen, ancak ödeme güçlüğüne düştükleri için yükümlülüklerini yerine getirmekte sıkıntı çeken esnaf ve sanatkârların durumlarını rahatlatmak, faaliyetlerinin sürdürülmesine ve ekonomiye kazandırılmalarına imkân sağlamak amacıyla TESK'in esnaf ve sanatkârların bankalara olan kredi ve kredi kartı borçlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin talebi Türkiye Bankalar Birliği (TBB)'ne iletilmiş, TBB bünyesinde yapılan çalışma ile bir Protokol hazırlanmış ve bankaların görüşüne sunulmuştur. 13 banka bildirim konu metin üzerinde mutabık kalmıştır. Sonrasında 3 banka daha (Türk Ekonomi Bankası A.Ş., Finansbank A.Ş., Anadolubank A.Ş.) Protokol'e dahil olmuştur.

100 Protokol'ün 3. maddesi ile uygulamadan yararlanma koşulları belirlenmiştir. Buna göre, Protokol kapsamında düzenlenen ve bankalar ve/veya finansal kuruluşlar nezdinde, 31.10.2010 tarihi itibarıyla donuk alacaklar hesabına intikal etmiş kredi borçları bulunan esnaf ve sanatkârların finansal yeniden yapılandırma programından (FYYP) yararlanabilmesi için;

- Başvuran kişinin başvuru tarihi itibarıyla esnaf ve sanatkâr sicilinde kayıtlı olması ve bu durumunu esnaf ve sanatkâr sicil belgesi ile belgelendirmesi,

- Esnaf veya sanatkârın 31.10.2011 tarihi itibarıyla Protokol kapsamında yer alan bankalar ve diğer finansal kuruluşların en az biri nezdinde donuk alacağının bulunması,

- Başvuru tarihi itibarıyla üç, dört veya beşinci grup krediler arasında sınıflandırılmış olması,

110 - Finansal yeniden yapılandırması istenen banka ve diğer finansal kuruluşa olan toplam anapara borcunun, başvurduğu tarih itibarıyla 100.000 TL'nin altında bulunması gerekmektedir.

Protokol'ün 4. maddesinde Protokol'ün uygulama koşulları belirtilmiştir. Söz konusu koşullardan önem arz edenleri aşağıda sıralanmıştır:

- FYYP'ye olan başvurular, Rekabet Kurumunun menfi tespit/muafiyet tarihinden itibaren 2 ay içinde bankalara ve/veya finansal kuruluşlara ulaştırılmalıdır.

- FYYP kapsamında yapılacak finansal yeniden yapılandırmalarda, esnaf veya sanatkârın isteği doğrultusunda azami 36 aya kadar vade yapılacaktır.

120 - Aylık eşit taksitli ödeme planı yapılması esastır. Ancak esnaf veya sanatkârın kendi özgün nakit akışına uygun ödemek istemesi halinde, banka ve diğer finansal kurumlar bu talebi isterlerse dikkate alabilirler.

- FYYP kapsamında yapılandırılan borçlara ilişkin ek teminat istenmeyecektir.

- Esnaf veya sanatkârın isteğine bağlı olarak 18 aya kadar olan yeniden yapılandırmalarda TCMB avans faiz oranından 3 puan daha düşük bir faiz oranı, 18 ayı aşan yapılandırmalarda ise TCMB avans faiz oranı uygulanacaktır.

11-31/613-189

- Varsa yabancı para cinsinden olan borçlar Türk Lirası'na dönüştürülerek yapılandırılacaktır. Türk Lirasına dönüştürme işlemi, yeni ödeme planının başlangıç tarihinde yapılır.

130 - Banka veya diğer finansal kuruluşlar, isterlerse toplam anapara borcunun %3'ünü geçmemek kaydıyla peşin ödeme yapılmasını isteyebilir.

- Belirli bir banka nezdinde sadece kredi kartı borcu bulunan esnaf veya sanatkârlar söz konusu banka nezdinde bu programdan faydalanamayacaktır.

- Esnaf veya sanatkârlar, protokol kapsamındaki borçları için her bir alacaklı banka veya diğer finansal kuruluşlara ayrı ayrı başvuracaktır.

- Protokol'e taraf olan banka veya diğer finansal kuruluşlar, FYYP'nin gerektirdiği organizasyonu diledikleri gibi oluşturmakla birlikte yapılan başvuruları, başvuru tarihini izleyen 10 iş günü içerisinde sonuçlandıracaktır.

- FYYP kapsamında farklı banka ve diğer finansal kuruluşlar nezdinde farklı vadelerde farklı geri ödeme planı yapılabilir.

140 - FYYP'ye esas teşkil eden alacağın belirlenmesinde, geriye dönük olarak varsa hesabın katedildiği ihtarname tarihinden itibaren işlem başvuru tarihindeki TCMB avans faiz oranı, böyle bir ihtarname yok ise, son faiz tahakkuk tarihinden itibaren güncel TCMB avans faiz oranları uygulanacaktır.

- Hazırlanacak her türlü ödeme planlarında, taksit tutarları 50 TL'nin altında olduğu takdirde, geri ödemeler aylık en az 50 TL olacak şekilde düzenlenecek ve vade bu tutarlara göre belirlenecektir.

- Bankalar ve finansal kuruluşlar, yapılandırılması istenen ve bu düzenlemeye uygun bulunan alacaklarının birden fazla ürünü kapsamı halinde yapılandırmayı ürün bazında ayrı ayrı yapabilecektir.

150 **H.2.2. Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu ile Yapılan Görüşme**

Raportörlerin, TBB tarafından yapılan başvuru çerçevesinde, inceleme konusu Protokol'ün hazırlanmasını talep eden TESK'in yetkilileri ile yaptıkları görüşmede, esnaf ve sanatkârların kredi kartı ve kredi borçlarını makul bir vade ve faiz oranı üzerinden yeniden yapılandırılması talebinin TESK tarafından TBB'ye iletildiği, TBB'nin de söz konusu talep hakkında bankalar ile görüştüğü ve belli kriterler çerçevesinde bir protokol düzenlendiği ifade edilmiştir.

160 Yapılan görüşmede, yetkililerce, Protokol kapsamında azami 100.000 TL'lik ana borç tutarının belirlendiği, bu tutarın hem kredi hem de kredi kartı borcunun anaparasını içerdiği, söz konusu tutarın oldukça yüksek bir meblağ olduğu, zira küçük işletme niteliğindeki esnaf ve sanatkârların borçlarının bu tutara ulaşmadığı, bu nedenle protokolün hemen hemen tüm esnafı kapsadığı bilgisi verilmiştir. Yetkiler, ayrıca, Protokol çerçevesinde belirlenen azami vade ile faiz oranlarının TBB tarafından bankalar ile yapılan görüşmeler sonucunda belirlendiğini, TESK'in sadece makul bir vade ve faiz oranı talebinde bulunduğunu ve bankaların değerlendirmeleri sonucunda azami 36 ay vadenin belirlendiğini, esasen azami vade belirlenmesinin esnafın yararına olduğunu, çünkü esnafın 36 ay vade talep etmesi durumunda bankanın bunu kabul etmek zorunda olduğunu, aksi takdirde esnafın çok daha fazla vade talep etmesi nedeniyle faiz oranının daha yüksek olacağını ve bankalar tarafından kabulünün zorlaşabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca, azami değil de asgari vade belirlenmesi durumunda da asgari

11-31/613-189

170 vadenin altında yapılandırma yapılmasının mümkün olmayacağı, zira 12 aylık bir vade ile borcunu kapatmak isteyen esnafın, örneğin protokolda asgari 24 ay vade şartı bulunması durumunda, protokolden yararlanma imkânının bulunmayacağı ifade edilmiştir.

TESK yetkilileri, bankaların protokol çerçevesinde değil de bireysel olarak yeniden yapılandırma yapmaların önünde bir engel bulunmamakla birlikte fiilen bunun pek mümkün olmadığını, zaten geçmişte de böyle bir yapılandırmanın çok fazla olmadığını vurgulamışlardır. Bankaların bireysel olarak yeniden yapılandırma yapmaları durumunda, borçlar icraya düştüğünden, esnafın ödeme şartlarının nispeten daha az avantajlı olacağı, diğer taraftan, bireysel yeniden yapılandırılma durumunda esnaf ve 180 sanatkârların bankaların kara listesinden silinmemesi nedeniyle yeniden kredi almalarının mümkün olmayacağı, ancak Protokol kapsamında borçlarını ödeyen esnafın kara listeden silinerek ileride yeniden kredi almasının mümkün olacağı belirtilmiştir.

Görüşmede yetkililerce, esnaf ve sanatkârların bankalardaki donuk alacaklarının başka bankalar tarafından üstlenilmesinin de pratikte çok mümkün olmadığı, zira bu tür borçların TCMB tarafından tutulan ve bankaların da erişimine açık olan sicillere işlenmekte olduğu, borcunu ödemeyen esnafın başka bankalardan kredi alabilmesinin ve borcunu bu suretle ödemesinin olanaklı olmadığı ifade edilmiş ve son olarak, incelenmekte olan Protokol'ün konfederasyona bağlı olan esnaf ve sanatkârın yararına 190 çıkış kapısının açılacağı ve esnafın ekonomik açıdan oldukça rahatlayacağı ifade edilmiştir.

H.2.3. TBB'den Elde Edilen Bilgiler

TBB'den elde edilen bilgilere göre, Protokol kapsamında özellikle esnaf ve sanatkârlara basit ve anlaşılabilir bir çözüm sunulmasını teminen, aynı banka nezdinde hem kredi kartı, hem de diğer kredi borçları bulunan esnaf ve sanatkârlara ürün farkı gözetilmeden aynı vade, faiz vd. koşullar sunulacaktır.

TBB tarafından konu hakkında gönderilen yazıda, ticari krediler alanında, bankaya borcu bulunan bir müşterinin borçlarının başka bir banka tarafından ödenmesi ve müşteriye söz konusu yeni kreditor banka tarafından farklı koşullarda kredi verilmesinin mümkün 200 olduğu, genellikle değişen ve müşteri lehine gelişen piyasa koşullarında ya da müşterinin kredibilitesinin olumlu yönde değişmesiyle ortaya çıkan bu tür müşteri taleplerinin, serbest rekabet ortamında rakip bankalarca da olumlu değerlendirilebildiği, daha cazip fiyat, vade, vb. koşullar sunulabildiği ve bu teklifler müşteri tarafından da benimsendiğinde kredilerin yeniden yapılandırılmasının mümkün olabildiği, bu kapsamdaki kredilerin, ilgili kişilerin bankalar tarafından Karşılık Yönetmeliği'ne göre birinci veya en kötü ihtimalle ikinci grupta sınıflandırıldıkları krediler olduğu, söz konusu kredilerin, henüz ödeme yükümlülükleri açısından sorun yaşanmamış, kredibilitelerini halen koruyan kişilere ait olduğu, ancak Protokol kapsamındaki kredilerin, ilgili bankalarca üç, dört veya beşinci grupta sınıflandırılan ve donuk alacak olarak 210 tanımlanan krediler olduğu ve bu krediler için aynı olanakların söz konusu olmadığı belirtilmiştir. Bahsi geçen krediler donuk alacak olarak tanımlanmış olduğundan, bir başka banka tarafından kredilendirilme olanağının teorik olarak olanaklı olsa da, pratikte mümkün olmadığı, zira bir başka bankanın bu durumda olan kişilere yeni kredi açabilmesinin çok büyük bir sorumluluk gerektirdiği dile getirilmiştir. Bu durumdaki bir kişiye yeni kredi veren bankanın ilgilileri, açılan kredinin öngörülen süreçte tahsilâtının yapılamaması halinde "zimmet" suçlaması dâhil çok ciddi savlarla yargılanabileceği, bu

11-31/613-189

220 nedenlerle yeniden yapılandırılması öngörülen krediler için bir başka bankanın rekabet ortamı içinde yeni bir kredi vermesinin söz konusu olmadığı ifade edilmiştir. İlgili kişinin ise, ancak finansal yeniden yapılandırma sonrasında kredibilitesini tekrar kazanması ve yeniden rekabet ortamının lehine olan koşullarından faydalanabilir hale gelmesinin mümkün olduğu belirtilmiştir.

Kredilerin yeniden yapılandırılmasının Protokol çerçevesinde değil de bankalar tarafından bireysel olarak yapılmasına ilişkin olarak TBB tarafından, bu durumun tamamen ilgili bankanın belirli bir tarihteki politikaları ile şekilleneceği, standart bir limit, vade ve faiz oranının öngörülmesinin söz konusu olamayacağı ifade edilmiştir.

230 Gönderilen yazıda ayrıca, bankaların geçmiş tecrübelerinden edindikleri deneyimleri ve yaptıkları değerlendirmeler sonucunda kredi üst limiti olarak, esnaf ve sanatkâr konumunda olan kişiler için 100.000 TL (banka bazında) olarak belirlenmesinin uygun görüldüğü, bu tutarın üzerindeki kredilerin esnaf ve sanatkâr kimliğini aşan bir yapıya işaret edeceği, bu nedenle de söz konusu tutarı aşan tutarların vak'a bazında değerlendirilmesinin daha sağlıklı olacağı konusunda görüş birliğine varıldığı belirtilmiştir. Ancak, ödeme niyeti pozitif olan kişilerin bu tutarı aşan kredilerinde de çoğu bankanın bu koşullara yakın düzeydeki imkânları sunacaklarının düşünüldüğü, bu nedenle azami vade ve belli bir faiz oranı uygulamasının Protokolün temelini oluşturmadığı vurgulanmış, Protokole taraf bankaların yeknesak ve uygun bir faiz oranı uyguladığı ve yeknesak ve uygun vade seçenekleri sunarak hem müşteriye ödeme kolaylığı getirdiği hem de bunu çok basit temel koşullara bağladığı ifade edilmiştir.

240 Protokol ile belirlenen faiz oranları ve vadelere ilişkin olarak ise, bunların azami faiz oranları ve asgari vadeler olduğu, bankaların isterse bu faiz oranlarından daha düşük faiz oranlarını ve daha uzun vadeleri müşterilerine sunabileceği belirtilmiştir. Bankaların Protokol çerçevesinde kendilerinin belirledikleri faiz oranını uygulamak istemedikleri, kendileri dışında bir otorite tarafından belirlenecek bir referans noktasını tercih ettikleri vurgulanmıştır. Bu amaçla, hem piyasa koşullarını hem de bu konumdaki müşterilerin ödeme gücünü destekleyecek bir faiz oranının belirlenmesi tercihi içine girilmiş ve bunu en iyi ifade edecek oranın TCMB'nin avans faiz oranı olduğu konusunda uzlaşmıştır. Yazıda, böylece sorunlu bir kredi için piyasa koşullarında olabilecek oldukça iyi bir faiz oranının tespit edildiği belirtilmiştir.

250 TBB yetkilileri tarafından, yakın geçmişte bankaların tamamen gönüllü katılımı ile gerçekleştirilen ve kamuoyunda özellikle "İstanbul Yaklaşımı" olarak bilinen olmak üzere, izleyen dönemde de "Anadolu Yaklaşımı" olarak isimlendirilen ve salt KOBİ niteliğindeki firmaların sorunlu kredilerinin finansal yeniden yapılandırılmalarını içeren iki uygulamanın çok başarılı sonuçlandığı belirtilmiştir. Her iki uygulamanın da yasal bir düzenlemeye dayandırılmak zorunda kalındığı, bu tür uygulamaların finansal sistemin, özellikle ekonomik kriz dönemlerinde bankaların tamamen gönüllü olarak bir araya gelmesi ile oluşan ve sorunlu kredileri bulunan kişi ve kuruluşların borçlarının finansal olarak yeniden yapılandırılması ile ekonomiye tekrar kazandırılması gibi birçok yönden faydalı sonuçlar doğuran uzlaşma platformları olduğu vurgulanmıştır.

H.2.4. Değerlendirme

H.2.4.1. Bildirme Konu Protokol Hakkında Bilgi

260 Kurumumuza bildiri yapılan Protokol, sorunlu kredilerin gönüllülük esasına dayalı olarak bankalarca yeniden yapılandırılmasıdır. TESK tarafından TBB'ye TESK'e bağlı odalara üye esnaf ve sanatkârların bankalara olan kredi ve kredi kartı borçlarının

11-31/613-189

yeniden yapılandırılmasına ilişkin olarak yapılan başvuru 14.12.2010 tarihinde TBB Yönetim Kurulu toplantısında görüşülmüş ve Protokol Taslağı hazırlanmıştır.

270 Yapılan bildirimde, Protokol'ün bankalarca tahsis edilecek yeni bir kredinin tahsis koşullarını ve hizmetin satış fiyatını belirlemediği, daha önceden verilmiş ve donuk alacak niteliğine dönüşmüş bir kredinin tasfiye esaslarını düzenlediği ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, Protokol'e taraf olan bankaların Protokol kapsamında yer alıp almamaya kendi iradeleri ile karar verdiği, ayrıca esnaf ve sanatkârların Protokol kapsamında borçlarını yeniden yapılandırma zorunluluklarının olmadığı belirtilmiştir.

Bildirimde ayrıca, bankacılık uygulamasında, her bir bankanın kredi borçlusu ile alacaklarının tasfiyesine yönelik protokoller yapabildiği, ancak bir bankanın borçlusu ile yaptığı protokol, diğer alacaklı bankalar alacaklarının tahsili için yasal yollara başvurduğu için borçlunun finansal darboğazı aşmasına yetmediği ifade edilmiştir. Yapılan Protokol ile esnaf ve sanatkârların Protokol'e taraf bankalara olan tüm borçları yeniden yapılandırılabilir. Protokol'ün, taraf olan bankalar dikkate alındığında, kapsama alınan kredilerle ilgili olarak esnaf kesiminin oldukça geniş bir bölümünü kapsadığı anlaşılmaktadır. Protokole taraf olan bankaların toplam ve KOBİ kredileri pazarındaki pazar payları aşağıdaki tabloda sunulmaktadır:

280 Tablo 1: Toplam ve KOBİ'lere kullanılan kredilerdeki 2010 yılı pazar payları

Banka	Toplam Nakdi Krediler (%)	KOBİ'lere Kullanılan Nakdi Krediler (%)
Akbank T.A.Ş.	...	...
Alternatif Bank A.Ş.	...	...
Anadolubank A.Ş.	...	...
Denizbank A.Ş.	...	...
Eurobank Tefken A.Ş.	...	...
Finansbank A.Ş.	...	...
HSBC Bank A.Ş.	...	...
Şekerbank T.A.Ş.	...	...
Tekstil Bankası A.Ş.	...	...
T. Garanti Bankası A.Ş.	...	...
T. Halk Bankası A.Ş.	...	...
T. İş Bankası A.Ş.	...	...
T. Vakıflar Bankası T.A.O.	...	...
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	...	...
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	...	...
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	...	...

H.2.4.2. Menfi Tespit Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun'un 8. maddesine göre, bir sözleşmenin menfi tespit alabilmesi için, aynı Kanun'un 4., 6. ve 7. maddelerine aykırı olmaması gerekir. Buna göre, herhangi bir birleşme/devralma işlemi içermediğinden Protokol'ün 7. maddeye aykırılığı ileri sürülemez. Protokol'e taraf olan bankalardan hiçbirinin, yukarıdaki tabloda da

11-31/613-189

290 görüleceği üzere, hâkim durumda olmaya yetecek ölçüde pazar payı bulunmadığından Protokol'ün 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ihlal teşkil edebilecek bir eyleme yol açabilecek etkisinin bulunması da muhtemel değildir. Dolayısıyla 16 banka arasında yapılan protokolün Kanun'un 4. maddesine aykırı olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

TESK'in talebi üzerine hazırlanan ve inceleme kapsamında önem taşıyan maddelerine yukarıda yer verilen Protokol, bankacılık alanında faaliyet gösteren ve birbirlerinin rakibi konumundaki 16 teşebbüs arasında gerçekleştirilmiştir. Genel itibariyle, rakipler arasında gerçekleşen bir anlaşmanın rekabeti kısıtlayıcı etkide bulunma olasılığı diğer anlaşmalara (dikey vb.) nazaran çok daha yüksek olmaktadır. Dolayısıyla, bildirme konu Protokol'ün hükümlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde rekabeti kısıtlayıcı bir etkisinin bulunup bulunmadığının incelenmesi önem taşımaktadır.

300 Protokol'ün kapsamı incelendiğinde, esasen bankaların rekabet halinde olmadıkları bir alanda gerçekleştiği görülmektedir. Zira Protokol kapsamında ödeme kolaylığı sağlanan alacaklar, BDDK tarafından çıkarılan "Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar için Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar hakkında Yönetmelik"te "donuk alacaklar" olarak adlandırılan ve başka bir banka tarafından tekrar kredilendirilmesi oldukça güç olan alacaklardır. TBB yazısında da belirtildiği üzere, bu tür alacaklar donuk olarak tanımlanmış oldukları için bir başka banka tarafından kredilendirilme olanağı pratikte pek mümkün değildir. Çünkü başka bir bankanın bu durumda olan kişilere yeni kredi açması, ilgili kişileri sorumlu duruma düşürebilmektedir. Bu nedenlerle yeniden yapılandırılması öngörülen krediler için bir başka bankanın rekabet ortamı içinde, daha düşük faiz oranı veya daha uzun vadelerle yeni bir kredi vermesi söz konusu değildir. Diğer taraftan, donuk alacak olarak tanımlanmış bir borcun başka bir bankadan yeni kredi alınarak yapılandırılması da mümkün görünmemektedir. Bu tür bir borca sahip olan borçluların sicili TCMB tarafından ve ayrıca bankaların kendi aralarındaki Kredi Kayıt Bürosu tarafından tutulmakta ve bankalar da bu sicillere erişebilmektedir. Dolayısıyla, ödememe riski oldukça yüksek görünen bir kişiye bankaların yeni kredi kullandırması, yukarıda belirtilen riskler çerçevesinde, olağan bir durum değildir. Bu bakımdan, rekabet etme alanı bulunmayan bir alacak türü için bankaların borçlulara kolaylık sağlamak üzere uzlaşmalarının rekabeti kısıtlayıcı bir etki doğurabilecek nitelikte bulunmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

320 Protokol hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gereken ikinci husus ise yeniden yapılandırmada kullanılacak faiz oranlarının ve vadelerin, Protokol'de belirlenmiş olmasıdır. Buna göre, Protokol'den yararlanmak isteyen esnaf veya sanatkâra 18 aya kadar vade yapılması durumunda TCMB avans faizinin¹ 3 puan altında, 18 aydan fazla vadeler içinse avans faizi üzerinden taksitlendirme yapılabilecektir. Bahse konu faiz oranı, hem TCMB tarafından ilan edildiği için bankaların etkisinden arındırılmış olması, hem de Protokol tarafı olmayan bir otoritenin belirlemiş olduğu oranlar olmasından dolayı, makul sayılabilecek bir oran olması nedeniyle seçilmiştir. Öte yandan TBB, Protokol'de belirtilen faiz oranlarının ve vadelerin bu Protokol kapsamında uygulanacak azami faiz oranlarını ve asgari vadeleri gösterdiğini, bankaların isterlerse bu faiz oranlarından daha düşük faiz oranlarını ve daha uzun vadeleri müşterilerine sunabileceklerini ifade etmektedir. Dolayısıyla, Protokol kapsamında belirlenen faiz

¹ 30.12.2010 tarihinden itibaren yürürlükte olan TCMB avans faiz oranı %15'tir. Bu durumda 18 aya kadar vadelerde uygulanacak faiz oranı %12, 18 aydan yüksek olan vadelerde uygulanacak faiz oranı ise %15'tir.

11-31/613-189

330 oranına ve vadelere ilişkin hükümler, Protokol'e taraf olan bankalarca bağlayıcı olmayan, tavsiye niteliğinde ve rekabeti kısıtlayıcı bir etkisi bulunmayan hükümler olarak değerlendirilmektedir.

Son olarak belirtilmesi gereken husus ise, Protokol'ün rakip teşebbüsler arasında rekabete duyarlı bilgi alışverişini gerektirmemesi ve dolayısıyla koordinasyon doğurucu bir etkisinin bulunmamasıdır. Bankalar, Protokol'ün yürürlüğe girmesinden itibaren, TESK'e bağlı olan ve esnaf ve sanatkâr olduğunu belgelendiren müşterileri ile bireysel olarak bir yeniden yapılandırma içine girecek ve diğer bankalarla herhangi bir iletişim veya bilgi değişimi gereksinimi doğmayacaktır.

I. SONUÇ

340 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, bildirim konusu "Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonuna Bağlı Esnaf ve Sanatkarlar Odalarının Üyelerinin İsteğe Bağlı Olarak Finansal Yeniden Yapılandırılmalarına İlişkin Protokol"e, 4054 sayılı Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerine aykırı bir nitelik taşımaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.